

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ 6 СЎМ

РАМАЗОНИ ШАРИФ ТАҚВИМИ

Рақ. Сон	Ҳафта кунлари	Феврал Март	Тонг саҳар- ликнинг отири	Кун чиқиши	Туш	Аср	Шом «ифторлик»	Хуфтон
1	Душанба	22	5-26	7-06	12-36	4-05	6-05	7-35
2	Сешанба	23	5-27	7-07	12-36	4-06	6-06	7-36
3	Чоршанба	24	5-26	7-07	12-36	4-07	6-07	7-37
4	Пайшанба	25	5-24	7-04	12-36	4-08	6-08	7-38
5	Жума	26	5-23	7-03	12-36	4-09	6-09	7-39
6	Шанба	27	5-22	7-02	12-36	4-10	6-10	7-40
7	Якшанба	28	5-20	7-00	12-35	4-11	6-11	7-41
8	Душанба	1	5-19	6-59	12-35	4-12	6-12	7-42
9	Сешанба	2	5-19	6-59	12-35	4-14	6-14	7-44
10	Чоршанба	3	5-17	6-57	12-35	4-15	6-15	7-45
11	Пайшанба	4	5-15	6-55	12-35	4-17	6-17	7-47
12	Жума	5	5-12	6-52	12-34	4-19	6-19	7-49
13	Шанба	6	5-10	6-50	12-34	4-20	6-20	7-50
14	Якшанба	7	5-08	6-48	12-34	4-21	6-21	7-51
15	Душанба	8	5-06	6-46	12-34	4-22	6-22	7-52
16	Сешанба	9	5-04	6-44	12-34	4-23	6-23	7-53
17	Чоршанба	10	5-03	6-43	12-33	4-24	6-24	7-54
18	Пайшанба	11	5-01	6-41	12-33	4-26	6-26	7-56
19	Жума	12	5-00	6-40	12-33	4-27	6-27	7-57
20	Шанба	13	4-59	6-39	12-32	4-28	6-28	7-58
21	Якшанба	14	4-58	6-38	12-32	4-30	6-30	8-00
22	Душанба	15	4-56	6-36	12-31	4-31	6-31	8-01
23	Сешанба	16	4-54	6-34	12-31	4-32	6-32	8-02
24	Чоршанба	17	4-53	6-33	12-31	4-33	6-33	8-03
25	Пайшанба	18	4-51	6-31	12-31	4-34	6-34	8-04
26	Жума	19	4-49	6-29	12-31	4-35	6-35	8-05
27	Шанба	20	4-48	6-28	12-31	4-36	6-36	8-06
28	Якшанба	21	4-46	6-26	12-30	4-37	6-37	8-07
29	Душанба	22	4-44	6-24	12-30	4-38	6-38	8-08
30	Сешанба	23	4-42	6-22	12-29	4-39	6-39	8-09

ИЗОҲ:

Ҳурматли муштарийлар! Эътибор берган бўлсангиз тақвимимизда рўза 22 февралдан белгиланган. Нашр қилинган бошқа тақвимларда 23 феврал ёзилган. Буларнинг иккиси ҳам ҳозирча тахмин. Билишимизча Диний идорадаги масъул биродарларимиз обсерватория билан алоқада эканлар. Бунда жаноб пайгамбаримизнинг ойга қараб рўза тутинлар маъносидаги ҳадисларига ишорат ҳам йўқ эмас. Худо насиб этса бир кун аввал қўшимча маълумотлар тарқатилади.

ЯНА БИР РАМАЗОНИГА ЕТКАЗГАНИГА ШУҚР

Суратчи: А. ТУРАЕВ

УШБУ СОНДА:

НОРМУРОД МУСОМОВ:

ВАТАННИ ПОЛВОНГА БЕРИНГ

6-БЕТ

**ТОШПЎЛАТ ТАЖАНГНИНГ
ТЕГИРМОНИ**

8-БЕТ

КЕЙИНГИ СОНЛАРДА:

МУРОД РАЖАБОВ:

**«ТЕМИР ХОТИН» МЕНГА
ЁҚҚАНДИ**

ЗУЛФИЯ МУЪМИН:

ЧИЛЛАЛИК АЁЛ ҚАРҒАМАСИН!

«Оила ва жамият» 7 (78)

Бир куни

СПИТАМЕННИНГ
ФАМИЛИЯСИ

Бу воқеани мактабда ишлайдиган бир танишим айтиб берган эди.

— Мактабда тарихдан дарс бераман. Ҳамма жойда бўлгани каби бизнинг туманда ҳам Атамалар қўмитаси тузилиб, камина унга аъзо бўлиб кирган. Ҳар гапининг бирида «Неъмат Аминов биз ҳақда асар ёзган» дейишни ёқтирадиган Зайнишев раисимиз бўлади. У киши бир куни мени ёнларига чақирдиларда:

— Ука, сизга маълумки 70 йил бизни алдашибди, шу сабабли тумандаги партия ва Ленин номларини олиб ташлаб ўрнига ўзимизнинг қахрамонларнинг номи қўямиз. Ленин колхозиди-

ги Ленин мактабини Спитамен деб ўзгартириш тўғрисида юқоридан таклиф тушди. Эртага бўладиган мажлисда мен нутқ сўзлашим керак, шунга Спитаменнинг фамилиясини билалмай бошим қотиб ўтирибман. Озроқ ёрдам берсангиз, — дедилар. Мен, у вақтларда фамилия бўлмаган, тарихда фақат Спитамен дейиладди, деб балога қолдим.

— Биламиз, биламиз. Бу ерда аҳмоқлар ўтиргани йўқ, «ов»ни ўрислар олиб келган, бизда эса Фалончи ўғли, Фалончи ибн Фалончи дейилган, — дея насихат ўқий бошладилар. — Боринг, сизга бир кун муҳлат, энциклопедияларни титкилаб бўлса ҳам

Спитаменнинг фамилиясини билиб келинг. Бекордан бекорга ҳукумат сизга пул тўламайди.

Ортиқча гапга ҳожат йўқ, барибир ҳеч нарсани тушинтириб бўлмасди, секингина эшикка йўл олдим. Ортимдан: «Биз-ку, майли мутахассис эмасмиз. Тарихчиларга ҳайронман, ўзларининг нонини ҳалоллаб емайди», деган гаплари қўлоғимга чалинди.

Икки кундан кейин туман газетида раисимизнинг мактаб очилишидаги нутқи босилди. Унда «Спитамен ибн Искандар» деган сўзларни ўқиб... газетни қўлимдан тушириб юбордим...

Шарофиддин БАКИР ўғли

ЕТТИ КУН

ЭНДИ ПАЛОВ ДАМЛАЙМИЗ

Сурхондарё вилоят хотин-қизлар қўмитаси ўзининг «Баҳор» кичик корхонаси ва «Онажон» уюшмаси келтирган фойда ҳисобига кўп болали ва кам даромадли оилаларга 2 тонна гуруч тарқатди.

АБДУЛЛА ОРИФНИНГ ОРЗУСИ

Янги ташкил этилган Жаҳон иқтисоди ва дипломатия дорил-фунунида миллий мадҳия муаллифлари — Абдулла Ориф ва Мутавакил Бурхоновлар билан учрашув бўлиб ўтди. Бир талабанинг «агар умрингизни қайтадан бошлашга тўғри келса ким бўлардингиз!» деган саволига Абдулла ака «шонлиқ ўз йўлига-ю, сизлар танлаган қасб — дипломатикни эгаллаган бўлардим», деб жавоб берди.

ҚҰРИНМАС ЎҒРИЛАР

Андижон дўконларига келтириладиган унларнинг белгиланган миқдордан анча кам бўлиши ҳеч кимни ажаблантирмай қўйди. Масалан, «45 кило» дея кўрсатилган ун аслидан 5—10 кило кам чиқмоқда. Аҳолига нўрмадаги 7 килодан тортиб бераётган сотувчилар унни барчага етказолмай гаранг. Баъзи сотувчилар эса иш ҳақларидан камомадни тўлашга мажбур бўлишяпти.

«ЭТИК» ОПЕРАЦИЯСИ

Тошкент тайёрагоҳида божхона рўйхатида кўрсатилмаган валютани олиб ўтмоқчи бўлган хоним ушланди. Валюта — 410 Америк долларини этиги ичига беркитган хоним жазолиқ уй бекаси экан. Шукр, бизнинг аёллар ҳам валюта кўтариб юрадиган бўлишбди.

ТОШКЕНТ ТАЙЁРАСИ — 1.000000000

Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотига талабгорлар кўпаймоқда. Ҳозиргача чет эл фирмаларидан Тошкент тайпасига ўттизга яқин буюртма тушган. Бу биттагина Ил — 76 нинг рублдаги баҳоси миллиард (!) чегарасидан ўтган пайтдаги гап.

ТОПИЛМА

Жарқўғон шаҳридаги Колхозная кўчасида яшовчи қариянинг уйдан уч дона Ф-1 жангавор бўмбаси топилди. Тавба, тинч-омон яшаётган хонадонга бу даҳшатли матоҳ нимага керак бўлдикин!

БОШ МУҲАРРИР ЎЗИНИ ЖАЗОЛАДИ

«Ватан Тараққиёти» фирқасининг бош наشري «Ватан» газети бош муҳаррири Ёқубжон Хўжамберди ишга кечикиб келаётган, тартиб-интизомга риоя қилмаётган, газетни чиқаришда камчиликларга йўл қўяётган бир неча ходимни жазолаш — уларнинг ойлик маошларидан маълум фоз ушлаб қолиш тўғрисида буйруқ чиқарди. Қизғин, жазо олганлар рўйхатида бош муҳаррирнинг ўзи ҳам бор.

ТИЖОРАТЧИ ВАГОН

Тошкент — Китоб ва Тошкент — Бухоро тезювар поездларининг купе вагонларига чипталар тижорат нархида сотиладиган бўлди. Чиптанинг баҳоси Бухорогача 1200, Китобгача 1800 рубл. Дарвоқе, энди бундай вагонлар «юқори даражали хизмат кўрсатувчи» деган ном олди.

МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

УСТОЗ КЎРАЁТГАН ШОГИРД

Суратчи: С. МУСАЕВ

«СУЯГИНГНИ ХЎРЛАМА...»

Ўзбекистон болалар ортопедияси маркази 1-бўлими мудир, шифокор Шарифа опа Алимова билан суҳбат. — Шарифа опа, нега сиз айна шифокорлик касбини танлагансиз?

— Болаларимдан одамларнинг касал бўлишини ёмон кўрганим учун ҳам шундай қилган бўлсам керак. Ҳарқалай, таниш-билишларнинг кистови билан дўхтир бўлмаганман. Қолаверса, болаларимиз соғлом бўлсин, дейман.

Мана ўн икки йилдан бери ортопед (суяк хасталиклари шифокори) бўлиб ишлаяман. Мен ҳозир хизмат қилаётган болалар ортопедияси маркази ўтган йили таш-

кил этилди. Бу марказда болаларнинг туғма сон суяклари чиқиши, бўйин ва умуртқа погонаси қийшқиллиги, рахит касаллиги асоратлари даволанади.

— Сизнингча, бу касалликларнинг сабаби нима?

— Сабаблари кўп. Лекин асосийси, экологик вазият кескин ёмонлашиб кетгандир. Бундан ташқари, ҳомиладор аёлларимиз ўз вақтида овқатланмайдилар, қишлоқ жойларда эса далага чиқиб ишлайверади. Ўз саломатликларини ўйламайдилар. Зарур дармондориларни вақтида истеъмол қилиб туришга эътибор бермайдилар. Ваҳолонки, аёл ҳомиладорлигида тумов бўлса ҳам, ҳомилага ҳам таъсир этмасдан қолмайди.

— Айрим ота-оналарнинг лоқайдлиги-чи?

— Афсуски, айрим ота-оналарнинг «ўтиб кетар» қабилидаги лоқайдлиги туфайли фарзандларнинг бир умр ногирон бўлиб қолиш ҳоллари тез-тез учраб туради. Ваҳолонки, боя мен санаб ўтган суяк хасталикларини ўз вақтида бемалол даволаса бўлади.

— Кўп фарзандлилик ҳам туғма суяк хасталиклари сабаб бўлиши мумкинми?

— Албатта. Лекин мен бунини асосий сабаб қилиб кўрсатмоқчи эмасман. Чунки ҳар бир организмнинг қуч-қуввати ҳар хил. Шунинг учун ҳам бундан ҳукм чиқариб бўлмайди. Мухими, ҳомиладор аёлларимиз ўзларини уринтириб қўйишмаса бўлгани.

— Нега мижозларингиз орасида маҳаллий аҳоли фарзандлари кўпчилигини ташкил қилади?

— Бу саволингизга жавоб бердим, чамаси. Фақат шунини қўшимча қилмоқчиманки, жисмонан мажрўҳ бола маънавий жиҳатдан ҳам бир умр ногирон бўлиб қолади. Миллатнинг келажагини ўйласак, фарзандларимизнинг имонли бўлишини истасак, уларнинг ризқини қиймайлик, халқимизда «султон суягини хўрламас» деган нақл бор. Эшитишимча, қайсибир бир туркий тилда «суяк» сўзи «миллат» маъносини ҳам ифодалар экан.

— Кўпинча, аёлларимиз ҳижобни ташлаб, эрлар билан баб-баробар меҳнат

қила бошлагандан кейин эрларнинг мижози сусайиб, қизлар ва касалманд ўғил болаларнинг туғилиши кўпайиб кетди, деган гапларни эшитиб қоламиз. Сиз шифокор сифатида бу гапларни асосли, деб ўйлайсизми.

— Бу табиатга, қолаверса, кўпчилик оталарнинг ичкилик, кашандалик каби иллатларга берилиб кетгани билан боғлиқ бўлса керак. Лекин бизнинг вазифамиз эр-танги кундан фол очиб ўтириш эмас, фарзандларимизнинг саломатлиги учун курашишдир. Соғлом бола ҳамма жойда ўз ҳақини акротиб олади.

Фахриёр суҳбатлашди

• ОДОБЛИ БОЛА •

Мактабда шогирд болалар бирла мулойим сўз ва яхши хулқлар ила умр ўтказингизлар. Илм кўзни ва дилни очар. Нодонлик зулматга тортар. Илм-сиз, маърифатсиз киши нақадар давлатманд бўлса ҳам, ўлик ҳукмидадур, чунки улар оламга келганидан мақсад не эканлигини билмас. Одобли бола мажлисда ўлтурган ҳолида ва бошқа вақтларда ҳам сўзини кўб сўзламас, хусусан бефойда сўзлардан ва бемаҳал кулмакдан

ғоятда эҳтиёт бўлур. Туфламоқ ва бурун қоқмоқ бўлганда одамларнинг назарларидан ўзоқроқ борур. Таҳорат вақтида оғзини яхшилаб чайқаб ва тишларининг орасини покиза қилиб юрурки, бунга ҳамиша одат қилур. Оғзини, бурунларини бадбўй бўлмақдан сақлар. Одамлар олдида қўлларини ўйнаб, бармоқларини шикирлатмаслар.

«НАСИХАТНОМА»ДАН

Суратчи: С. Мусаев

Ассалому алайкум, азиз тенгдошлар!

Болалар саҳифасида эълон қилинган «Янги кўйлак» мақоласини ўқиб менда шундай фикр пайдо бўлди: Нигора янги кўйлагини дугонаси Лолаа мақтанчи учун кўчага

НИГОРА АЙБДОР ЭМАС

кийиб чиқмаган. У қувончини, аввало, ўз дугоналарига етказмоқчи бўлган. Ахир Нигора Лолааларнинг яшаши шарафтини била туриб, мақтанчоқлик қилиши мумкин эмас. Агар у чиндан ҳам Лолаанинг янги кўйлаги йўқлигини билганида, унинг олдига бормас эди.

Хуллас, менимча, Нигора айбдор эмас. Бироқ кеч бўлса-да дугонасидан кечирим сўраб қўйса янада яхши бўларди.

Мукаддас ҲАЙДАРОВА
6-синф ўқувчиси,
Ангрен шаҳри.

Газетимизнинг шу йил 1-сонига берилган «Маърифат намояндалари» топқирлик машқининг жавоблари:

1. Яссавий. 2. Увайсий. 3. Авлоний. 4. Форобий. 5. Беруний. 6. Юғнакий. 7. Махзуна. 8. Низоми. 9. Муқимий. 10. Рудакий.

АНТИҚА ҲҚИШ

Мавжуда уйга кириб,
Тергар кичик Шаҳобни:
— Ҳқини билмайсан-ку,
Нега олдинг китобни?
— Опа, китобингизни
Пиртмадим-ку, — дер кулиб.
— Зўр экан, расмларин
Ҳқидим маза қилиб!

АЙИҚ — КАСАЛ

— Алло-алло, «Тез ёрдам»,
Ҳрмонга келинг илдам!
Еб ярим бочка асал,
Айиқвой бўлди касал.
Беморни кўриб, дўхтир
Дер: — Бесабаб иш айиқдир.
Кўрсин шўхлик, қилиғи,
Оз-моз ошган иссиғи.
Бир кеча ётсин қорда,
Сўнг чўйилсин анҳорда.
Койиб қўйинглар, мундоқ,
Нафсини тийсин маймоқ!

БОЛАЛАР АДАШМАСИН

— Деворларга чизибсан
Ҳайвонларнинг расмини.
Уйлар кўркини бузиб,
Қилган ишинг яхшими?
— Бир-бирига ўхшаркан
Янги тушган бинолар.
Ўз уйини тополмай,
Ўртоқларим қийналар.
Ойишон, улар энди
Юришмайди адашиб.
Топиб олар уйларин
Суратларга қарашиб

Муқимжон КОДИРОВ

Ўртоғинг ярамасроқ бўлса, орани очик қилиб қўйиш осон — пайт пойлаб туриб, унга итқитилган суякни олиб қочсанг бас, сен билан бир умрга салом-аликни йиғиштириб қўя қолади. Лекин ўз туғишган опанг бўлмағур чикса, вов-вов, бундан қутулишининг иложи йўқ экан.

Дарди бедаво-да шу опам. Менга ҳеч кун бермайди. Сал-пал эсимда бор, жишлик пайтимизда ҳам аямни аввал у эмарди. Аслида ёнма-ён эмас, дуруст иш бўларди-ю, аммо бунга

Дастурхон қоқилиши билан қолган қотган нонларга ҳам биринчи бўлиб у киши чанг соладилар. «Ҳей, уятсиз, энди бўёғини менга қўйиб бер-да», десам, «ўғил боласан-ку, сен суякни ҳам ғажийверасан», деб сурбетларча қавшанишга тушади. Ҳеч бўлмаса, улгуржирок суяк тегиб турса ҳам майлиди. Қаёқда дейсиз, ҳозирги қас-соблар жуда ноинсоф бўлиб кетишган, гўштга дурустроқ суяк ҳам қўшишмайди.

Уф-ф, жуда ҳайрон бўпқолдим-да.

КУЧУКНИНГ ҲИКОЯСИ

кўнмасди у ярамас. Кўпинча очлигимча ухлаб қолардим.

Мана, занжирга боғлансак боғлангудек бўп қолдик. Биз тенгилар аллақачон алоҳида италоқ қилишиб, одамларнинг уйини пойлашяпти. Уларга қараб ҳавасинг келади. Лекин, опамнинг ҳалиям эси кирмаяпти. Вой, унинг очкўзлиги! Вой, унинг жирракилиги!

Гапини қаранг, «қиз боламан, шунинг учун идишни мен тозалашим керак», дейди. Ўзингиз ҳам тушуниб тургандирсиз, идишни тозалаш, бу — италоқдаги ювиндини пок-покиза ялаб қўйиш деган гап.

Ё уйдан шартта бош олиб кетворсаммикан? Бунақа опа билан, масалан, сиз бир кун ҳам ашолмаган бўлардингиз...

Мана, азбаройи қорним очганидан бармоғимни сўри-и-б ўтирибман. Опам бўлса, маза қилиб, идиш тозалайпти. Бир нарса деяй десам яна қиз болалигини пеш қилади. Ҳе, сурбет бўлмай кет!

... Ишқилиб, сен укангни хафа қилмаяпсанми, қизалоқ?

Анвар ОБИДЖОН

СОДДА

ЖУМБОҚЛАР

1. Дунёда бир нарса борки, у бўлмаса ҳеч ким бир-бирини танимайди.

2. Қайси жойда осмон пастда бўлади?

3. Қайси вақтда соатга қараш мумкин эмас?

4. Қайси идишни сира тўлдириб бўлмайди?

5. Денгиз остида қандай тош бўлмайди?

6. Ёмғир ёғиб турганда, қарга қандай дарахтга кўнади?

7. Бир жойда ёниб турган 8 та чирокдан учтаси ўчиб қолса, нечта чирок қолади?

ТОПИШМОҚЛАР:

1. Жонсизу жонлини тутар.
2. Тоғдан ташласанг, синмайди.
Чўққидан ташласанг, синмайди.
Сўвга ташласанг, ивийди?
3. Кесаман, кесаман қон чиқмас.
Юраман, юраман из қолмас.

Абдурахмон АКБАР

МЕҲРИБОН ҚИЗ

Бизлар илгари Янгиер шаҳрида яшаганмиз. У ерда менинг Сарвиноз исмли дугонам бор эди. Икковимиз мактабга бирга қатнар, бирга ўйнардик. Қўнлардан бир кун, мен шамоллаб қолдим. Шунда дугонам ойисидан жавоб олиб келиб мен билан бирга ётди. Иссиғим чиқиб алаҳсираган эканман, шекилли, онам бағрига босиб:

Кизалоғим, алаҳсирамагин, мана ёнингда Сарвиноз дугонанг ҳам бор. У сенинг тузалиб кетишингни жуда-жуда истайди. Сен тезроқ тузалсанг, дугонанг билан бирга мактабга қатнайсан, — деган гапларини элас-элас эшитиб кўзимни очганимда, дугонам кўзларида ёш менга тикилиб турарди. Шунда кўнглим қувончга тўлиб, унга қўлимни чўздим. У мени қўлларимни чўзишимни қутиб тургандай, бағрига босиб, — Жон дугонажан, тезроқ тузалсин. Мен сенсиз зерикиб қолдим, — деди кўпирклари намлилаиб.

Дугонамнинг илиқ сўзлари таъсир қилгани, иссиғим тушиб кўнглим равшан торти.

Эртасига соғайиб кетдим. Шу-шу бўлди-ю, биз бир-биримиз билан жуда қадрдон ўртоқ бўлиб кетдик.

Орадан кўп ўтмай отам бошқа шаҳарга ишга кетди. Бизлар ҳам у билан бирга кетдик. Мен бу шаҳарда янги дўстлар ортиргунча жуда қийналиб юрдим. Орттирган дўстларим ҳам дугонам Сарвинозга ўхшамас эди.

Яқинда мен ундан мактуб олдим. Қувончим чексиз, онамнинг олдига юзуриб бориб биринчи бор дугонамнинг хатини унга ўқиб бердим. Онам ҳам менинг қувончимга шерик бўлиб: — Ҳа, Сарвиноз меҳрибон қизда, — деди жилмайиб.

Чунки дугонам касал бўлиб қолмаслигини мактубида қайта-қайта тайинлаган эди-да.

Гулноз ҲАКНАЗАРОВА.

Гулистон шаҳридаги
Усмон Юсупов номи
мактабнинг 2-синф
ўқувчиси

Амриколик Пол Бреггнинг шундай номдаги китоби бор. У ўзига хос овқатланиш ва очлик тартиби жорий қилди. Бир неча асарлар муаллифи. Асосий тажрибаларини ўзида синаб кўрган.

«Одам Ато ва Момо Ҳаво замонасидан, — деб ёзади у, — энг муҳим муаммо — одам ҳаётининг узайтирилишидир. Ҳеч ким шу пайтгача ўлимдан қочиб қутулмаган, аммо ҳар биримиз овқатланиш тартиби ва тозаллигига риоя қилиб умримизни узайтиришимиз мумкин. Бунга ҳар бир киши ўзи учун, қариндошлари, дўстлари ва ниҳоят ўз давлати учун қилмоғи шарт. Ўз саломатлигини ўйлаган инсонлар жамият учун зарур. Бундай инсонлардан иборат жамият ҳушёр ва соғлом бўлади. Ҳозир ҳар

Меъёрлар ҳақида тўхталишни бошқа сафарга кўчирсакда, ҳозир олдимизда турган рўза ойига тааллуқли қисмида тўхталсак. У йилига 52 (ҳафтада бир) кун очликда юришни масъала ҳисобланади. Нега? Одам озиқланиётган овқат билан бирга турли заҳарли моддаларни ҳам истеъмол қилади. Ерга турли дорилар сеппиб бузишгани сабаб ер заҳарланади ва бу заҳарли моддаларнинг маълум қисмини экилган маҳсулот ҳам ўзига олади. Сувларимиз ҳам ифлосланган. Ҳаво-миз-чи? Фабрика ва заводлар ҳамда машиналар чиқараётган тўтунлар ҳам нафас орқали ичимизга киради. Хуллас, бу заҳарли моддалар одам организмиде тўплана-тўплана касалликка олиб келади. Хўш, касалликнинг олдини олиш мумкинми? «Мумкин, —

«ОЧЛИК МЎЪЖИЗАСИ»

бир жамият шунақа одамларга муҳтож. Ишонаманки, ҳар бир одам 120 йил га ундан ҳам кўпроқ яшашга ҳаққи бор ва яшай олади. Соғлиқ сотиб олинмайди, уни фақат ўз интилишларинг билан меҳнат қилиб олишингиз экин. Мен соғлигимни ўз меҳнатим билан яратдим. Йилнинг 365 кунидаям соппа соғман. Ҳеч қаерим оғримайди, чарчамайман, танимда қарахлик, мадорсизлик сезмайман».

Пол Брегг 1976 йилнинг декабр ойида 75 ёшида оламдан ўтди. Лекин у қарилмаган ўлгани йўқ. Тахта устида Флорида соҳилларида сузиб юрганида катта тўлқин остида қолди. Бу тасодифий ҳалокатдан уни қутқариб олишолмади. Танаси текширилганда унинг ички аъзолари навқиронларники мисол соғломлиги аниқланди. У бекорга айтмаганди-да «менинг жисмим ёш билмайди», деб.

Хуллас, бу одам ҳақида жуда кўп гапирса бўлади. Келинг, яхшиси унинг ёзиб қолдирган «Очлик мўъжизаси» номи китобига назар ташлаймиз. Дунёда вегетериан номини олган кишилар бор. Буларнинг аксарияти йоглар бўлиб, ейдиган озуқалари фақат табиий овқатлар ҳисобланади. Улар гўшт, балиқ истеъмол қилмайдилар. Лекин Пол Брегг асосан табиий овқатлар билан озуқланишни тавсия этса-да гўштли овқатни инкор қилмайди. Худди шуниси бизнинг Урта Осиёдаги ҳаёт тарзимизга мос эканлиги маълум бўлади. Лекин, биз истеъмол қиладиган гўшт, балиқ ва ёғлар меъёр даражасидан ошиб кетади.

дейди, — П. Брегг. — Бунинг учун очликда юриш керак!»

Одам организми бу заҳарли моддаларни чиқариши учун қувват керак экан. Биз тинимсиз овқатланамиз. Ошқозонимиз ва бошқа ички аъзоларимиз қабул қилинган озуқани қувватга айлантириб вужудимизга тарқатишдан «қўли» бўшмайди. Очликда юргангизда ўша заҳарли моддалар билан курашиш учун фурсат топилади. Натижада бўғимларингиз ва этингиздаги турли заҳарли моддалардан халос бўласиз. Бу жараён катта илмдир. Уни бутунлайга тушунириш газетимиз имкониятига эришди.

Бундан ташқари Пол Брегг очлигининг 3, 7 ва 10 кунликларини тақлиф этади, буниси ҳам алоҳида мавзу.

Очлик билан турли касалликларни даволашлари сизга яхши маълум. Бреггнинг ўзини ҳам шаъцариялик доктор очлик йўли билан даволаган. Очлик билан даволаш муддати Фарангистонда 14 кун, Олмонияда 21, Англия ва Амрикода 30 кун. «Очлик — бу мўъжизакор илм, уни кўп жиҳатдан ўрганиш керак» — деб ёзади П. Брегг.

Амрикода докторлар одамларнинг 30 кун оч юришларини тавсия этишган бўлса, бизда бу фарз аллақачонлар рўза номи билан ҳаётга татбиқ қилинган. Ундан бебаҳра қолманг, азизлар!

Ҳалим САЙИД

АҲМАД ЯССАВИЙ

ҲИҚМАТ

Ушбу сирни билмаган жоҳил киши,
Дарвишларни қадрини қачон билур!
Тил учда, умматмен, деб даъво қилур,
Мустафониң қадрини қачон билур!

Тариқатни лаззатидан тотқан киши,
Дунёсини дин йўлида сотқан киши,
Кеча-кундуз кўзда ёши оққан киши,
Бу дунёни қадрини қачон билур!

Кеча-кундуз тоат қилса ўшал ошқ,
Бу дунёда гуноҳидин бўлар форқ,
Дарвишларни ғийбат қилган ул мунофиқ,
Маърифатни қадрини қачон билур!

Дунё молин йиғиб, йўлни йитурганлар,
Эссиз умрин куфр ичинда кечурганлар,
Қаловусиз биёбонда юрганлар,
Муҳаббатни қадрини қачон билур!

Қўб кишилар даъво қилур нафс кузатиб,
Еб, ичиб, ҳайвон каби тунлар ётиб,
Рўза тутмас, закот бермас ҳам уётиб
Ҳақ таоло қадрини қачон билур!

Қуллу муттақий оли мен, деб айди Расул,
Эй қул Аҳмад, бу ҳайвонни қилғил қабул,
Сўйри халқи қабул қилмай бўлди малул,
Жоҳил халқи пир қадрини қачон билур!

Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм.

187. Сизларга рўза кечасида хотинларнингизга қўйилмиш ҳалол қилинди. Улар сизларнинг либосингиз, сизлар улар учун либосиз (яъни, эр-хотин бир-бирига киши либосга муҳтож бўлгани каби муҳтождирлар). Оллоҳ сизлар ўзларингизга хиёнат қилаётганларингизни билиб, тавбаларингизни қабул қилди ва сизларни афв этди. Энди улар билан (рўза кечаларида ҳам бемалол) қовушингиз ва Оллоҳ

ҚУРЪОНИ КАРИМНИНГ БАҚАРА СУРАСИДАН ОЯТ

сизлар учун ёзган нарсани (фарзандни) талаб қилингиз! Ва тонгда оқ ип қора ипдан ажраладиган пайтгача еб-ичаверинглар. Сўнгра кечгача рўзани бенуқсон қилиб тутинглар! Масжидларда эътикофда бўлган чоғингизда (кечалари ҳам) улар (хотинларингиз) билан қўйилманг! Булар (юқорида) макур бўлган ҳукмлар! Оллоҳнинг чегараларидир. Бас, уларга ақиллашмангиз! Одамлар ҳаром ишлардан сақланишлари учун Оллоҳ ўз оятларини мана шундай очик-равшан баён қилади.

ОҒИЗ ЕПИШ ДУОСИ

Навайту ан ас-совма шаҳри рамазониллази фаризатан миналфажри илал мағриб. Холисоллоху таоло Аллоху акбар.

Маъноси: Оллоҳ таоло учун илос билан тонгдан оғибот ботғунича рамазон ойи рўзасини тутти фарз бўлганлиги боис ният қилдим.

ОҒИЗ ОЧИШ ДУОСИ

Оллоҳумма лакасумту ва бика аманту ва алайка таваккалту ва ала ризқиқа афтарту, фағфирли ё ғаф-фору моқаддамту вамо аххарту.

Маъноси: Эй бор Худое ўшбу рўзамни фақат сенинг учун тутдим

ва сенга иймон келтирдим ва сенга таваккал қилдим ва сенинг берган ризқинг бирлан ифтор қилдим. Эй гуноҳларни афв қилувчи Оллоҳ! Сен энди менинг аввалги гуноҳларимни ва охириги гуноҳларимни кечиргин ва ёрлақайин.

Миллий таомларимиз хилма-хил ва мазали. Айниқса, рамазон ойидаги ифторларимиз серфайз ўтсин деган ниятда дастурхонга турли овқатлар тортилади, тановул қилинади. Айрим ҳолларда кўни билан рўза тутиб оч юрган ошқозонимизни «жазолагандек» таомни тез-тез ва чала чайнаб юта бошлаймиз. Бундай амал ошқозонга азоб бериши мумкин. Машҳур ҳақимнинг «суяқ овқатни ҳам чайнаб енг» деган ҳикмати бежиз айтилмаган, албатта. Насиб бўлса, бу ҳақда келгуси сонда бафуржа тўхта-ларимиз.

Рамазон ойидаги амалларингиз ижобатли ўтсин, азиз диндош биродарлар!

РЎЗАНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАҚИДА ҲАДИСЛАР

Абу Ҳурайра разияллоху анҳу ривоят қилади: «Расулуллоҳ салаллоху алайҳи ва саллам бундай деб айтганлар: «Рўза (тутмоқлик) дўзах ўтидан асровчи воситадир! Бинобарин, рўза тутган киши ҳақорат сўзларини тилга олмасин, сўзлашганда бақирмасин, бировни масҳара қилмасин! Агар бирор киши рўзадор билан уришса ёки уни ҳақорат қилса, рўзадор икки бор: «Мен рўзаман», десин! Оллоҳга қасамд қилиб айтувменки, рўзадорнинг оғзидан келган бўй, Оллоҳ наздида мушканбар бўйидан ҳам хушбўйроқдир, чунки Оллоҳ таоло: «Рўзадор мени деб еб-ичмас ва мени деб рўза тутар, бинобарин унинг мукофотини ўзим бергайдирмен ва ҳар бир яхшилиги эвазига мендан ўн баробар мукофот олғусидир», — дейдир».

КИМКИ РЎЗАДА ЕЛҒОНЧИЛИгини ҚЎЙМАСА ВА ОЛЛОҲ ҚАЙТАРГАН

НАРСАЛАРДАН ҚАЙТМАСА...

Қимки ёлғон сўзламоқни тарк этмаса ва Оллоҳ қайтарган нарсалардан қайтмаса, рўза тутиб, емай-ичмай қўйгани билан рўзаси қабул бўлмағайдир. Оллоҳ унга раҳмат назарини ташламағайдир.

РЎЗАДОР КИШИНING ЎЗ АЕЛИНИ УПМОғИ ҲАҚИДА

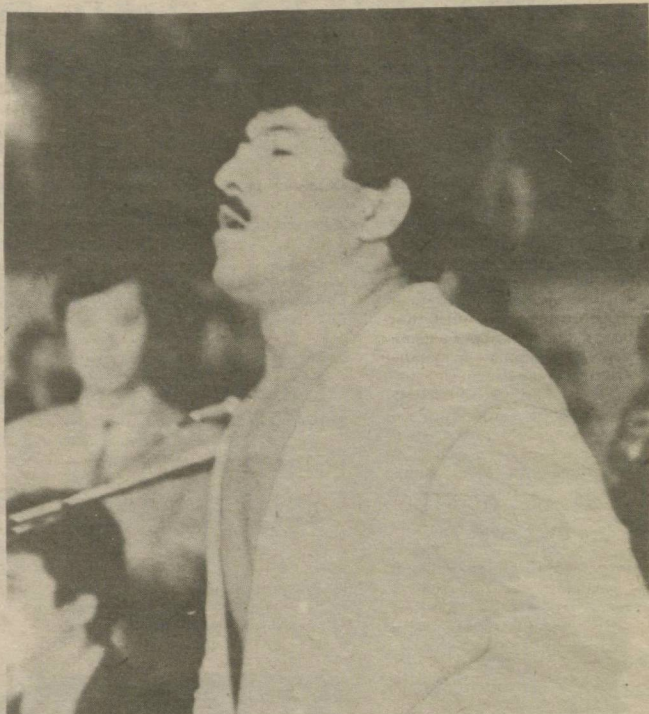
Жобир ибн Зайд: «Агар рўзадор киши ўз хотинига муҳаббат ила қараса-ю, таҳорати сина, рўзасини давом эттиравергайдир», — дейдирлар.

Оиша разияллоху анҳо: «Расулуллоҳ салаллоху алайҳи ва саллам рўза тутган ҳолларида баъзан хотинларини ўлар эрдилар», — де-дилар-да, қилиб қўйдилар. **АЛ-ЖОМИЪ АС-САҲИҲ**

Шу пайтгача бундай кураш ўзбекистонда ҳали бирор марта ўтказилмаганди. Дунёда ким қўл зўрдан зўр, кучлидан-кучли қўл. Рақибига тан беришни сира-сира ўзларига эл қўрмайдиган довларларнинг тиккама-тикка «ташланганини» фақатгина хориж филмларидан билардим холос. Демак... ўша кунлар ўзимизга ҳам етиб келибдида... Икки полвон бир бирини қўлатиш учун «жанг»га бел боғладими бас, зўрларни танерининг ўзи қўласин. Афсонавий Алломишларнинг руҳлари мададкор бўлсин.

Шундай қилиб пойтахтимиздаги «Алломиш» спорт саройида ўзбекистоннинг икки «баҳодир» — ғолиблик учун шоҳсупа томон дастлабки олимни ташлади. Бир қашқадарёнинг машҳур полвони «даҳшатли» Абдуқодир Пирматов, иккинчиси сурхон тўйлариди узагача ном чиқариб, шўҳрат қозониб келаётган ҳайбатли Эрали Махмаровларнинг норозилигига қарамадан яна бошқа кунга қўлдирилди. Энди Тошкент давлат циркида йиғиламиз. Ўртада 13 кун муҳлат бор. Бу вақт мобайнида полвонлар вақт оёйиштирилиши, жон оромини йўқотди. Ҳамма ишни йиғиштириб машғулотлар домига сингиб кетишди. Иккаласи ҳам Тошкентда — бир-бирига яқин ҳудудда яшаса ҳам ўзаро учрашмадилар. Бунга истамасдилар ҳам. Бир-бирининг жуссасига тикилиб, кўзларини чўчишиб нима ҳам қилишарди.

Бугун 24 январ. Мамлакатимиздаги барча кураш ишқибозлари циркида йиғилган. Полвонлар устозлари, яқин дўстлари, ишончли тарафқашларининг темир қўришлари. Бугун уларнинг биттаси энг кучли ва энг зўр дея тан олинди, иккинчиси эса майдондан бошни ҳам қилиб чиқиб кетиши шарт. Яна бир неча дақиқалардан сўнг ишқибозлар ҳам, барча тарафқашлар ҳам юракларга сув сепиб олиб ҳовурларидан тушишади. Олани

ВАТАННИ ПОЛВОНГА БЕРИНГ

сулов. Ҳакамнинг озоҳлантувудан сўнг «йўғон-йўғон билан» қўлатиш оёқлар тасир-тусир ишга тушди. Ҳиққиллаган, баъзида ўшқирган овозлар томошага йиғилган ишқибозларнинг юракларини така-пука қилиб юбормоқда. Афтидан полвонларнинг ҳар иккиси ҳам ғалаба қилиш учун туғишган опа-сингилларию, яхши кўрган қизларига чин ваъда бериб келган кўринади. Шу боис ўртада ўзаро кучлиларни менсимаслик ҳамда андишали ҳаяжонлар кайфияти ҳукмрон. Ана-ана, Қодир полвон рақибини баланд ва кенг елкалари узра кўтариб олди. Ҳозир-ҳозир... Йўқ, Эрали полвон ҳам омонликча «синдирилган» хилидан эмас. Қодирнинг жон ҳолатида кучаниб чиранишларига чап бериб иккаласи ҳам баб-бараварига гурчиллаб ерга қўлаб тушди.

Ботирларнинг беллашиши шу тарзда узоқ давом этди. Ерни дир-дир титратиб, чинорларни илдири билан суғуриб олиши мумкин бўлган кучлар сарфланди, дарё-дарё терлар оқиб кетди. Томошага йиғилганларнинг тарафқашлиги кучайгандан кучайди ҳамки, ғолиб аниқланмади. «Жанг» бошқа кунга қўчирилди.

II

Белгиланган кун ҳам етиб келди. Бугун ҳаммаси ҳал бўлиши керак. Ё Қодир полвон. Ё Эрали полвон... Аммо бу сафар ҳам ғолиблик ҳеч кимга насиб қилмади. Беллашув ишқибоз-

жаҳону, радио тўлқинларида мамлакатнинг мутлоқ чемпиони ҳақида турли хабарлар тарқатилади. Газета ва журналлар ўзининг дастлабки саҳифаларини фақат унинг турли шаклларидаги суратлари билан тўлдиршади.

Йўқ. Яна дунё-дунё афсуслар бўлсинки зўрларимизнинг сўнги беллашувини ўтказилмасдан иккаласи ҳам бир овоздан мамлакатнинг қўш чемпиони деб эълон қилинди. Бунга фақатгина уларнинг ўзлари қарши эди, холос.

Шундай қилиб «чапдастларнинг» бир-бирини қўлатишга йиққан кучлари армонда қолди. Шапур-шупур биланлашиб «Е-о-о, пи-р-и!» деб қичқирганда мушакларга қўшимча илоҳий қувват берадиган девлари алданди. Рақибининг суяк-суягини тешиб ўтадиган гайри қарашлари ўткир нигоҳларнинг ичида қолиб кетди.

III

Қўш ғолиблик фуқаролар томонидан расмий тан олинган, Қодир полвон билан учрашиш ниятида Жисмоний тарбия олийгоҳига йўл олдим. Шоҳона спорт зали. 3 киши турли вазндаги оғир тошларни кўтариб машқ қилмоқда. Эгилганда, ўтириб

турганда қўл ва оёқ суякларининг қисирлагани эшитилади. Улардан бири ўзим ахтарган Абдуқодир. Иккинчиси унинг шоғирди тўйларда танилган Яшин полвон ва унинг қўли билан беллашувининг ашаддий ишқибози Қодирнинг тили билан айтганда Эшон бобо. Салом-алиқдан сўнг саволларга ўтдим:

— Ўзбекистоннинг мутлоқ чемпионлиги иккига бўлингангача енгилмаган рақибингиз билан юзма-юз учрашдингизми, полвон!

— Эрали менинг рақибим эмас. У билан илгаридан танишимиз. Тўйларда ва бошқа расмий мусобақаларда кўп учрашганимиз. Бироқ қўш чемпионликдан сўнг ҳали кўришмадик.

— Бордию, Эрали билан сўнгги томчи кучингиз қолгунча беллашганингизда соф ғалаба қила олармидингиз?

— Айтайлик шу пайтгача мен тахминан минг марта кураш майдонига тушган бўлсам шунинг 940—950 га яқинини фақат ғалаба билан тугатганман. Қанақа кураш бўлишидан қатъий назар доимо йиқитиш учун майдонга чиққанман. Бундан кейин ҳам худди шундайлигимча қолишга ҳаракат қиламан.

Полвонлар машғулоти тугатган ушга бордик. Қодир полвон ишчилар ётоқхонасида яшар экан. Бироз суҳбатдан сўнг дастурхонга ош тортиди. «Олинг-олинг» бошланди. Унинг бармоқларига ўғичча тикилиб-тикилиб қарайман. Хар бирига биттадан беланчак илса бемалол кутаради. Елкаларига ҳавасим келади — икки энлик тахтини қўйиб 7-8 киши жойлашиб ўтирса-да эзилмас керак-ов, бу қомат. Айтаётган гаплари ҳам етти ўлчаб бир кесилгандек сип-силлик. Маълумиз бўлиб ўтган тарихий олимлар устида бормоқда.

IV

«Бундан икки йил бурун 28 июнда бўлган мусобақа ҳечам ёдимдан кутарилмади. Энди-энди тўй курашлар-

рининг кўтаринки кайфияти-ю ғалабаларнинг ҳаддини ола бошлаганман. Ўртада Қашқадарё-ю Сурхондарёда елкаси ер кўрмаган Рустам полвон йўлбарсдек савлат тўкиб турибди. Чиксанг бас, тупроққа қориб ташладиган ҳовури бор. Баковул баковул-лигини қилиб тинимсиз қичқиради: «Қани-қани, Рустам полвонга талаб-гор борми!» Ҳамма жим. Ора-чирода «бўлди биринчи товоқ уники» деган овозлар эшитилиб турибди. Ҳеч ким даврага чиқишга ботинолмади. Кел, ўзингни шу полвон билан бир марга сынаб кўр. Армонда қолма Қодир, дея ўзимга-ўзим сўз бериб шахд билан ўртага чиқдим. Йиғилганларнинг оғзи ланг очилиб қолди. «Нахотки...» «Йўғ-ей-й», «Қодир полвон-а-аа!»... Узоқ вақт у ҳам, мен ҳам бир-биримизни йиқита олмадик. Томошабинларнинг 99 фоизи Рустамга ён босиб турибди. У кутилмаганда забардаст қўллари билан белимдан қучиб бир силтади. Утирганлар устига қичиб кетдим. Шунда ҳам қўйиб юбормайди дег. Билаларимга ёпишиб ўта кучли ҳамла билан яна майдонга кўтариб чиқди. Иккаламиз ҳам илби отиш учун қўлай пайтни кутаямиз. Ўзимга-ўзим Худодан мадад сўраб иқилсам ер, йиқитсам эр бўлай деб ёқсам чиппа ёпишдим-да, бор кучим билан худди баҳайбат филин кўтаргандек елкамдан ошириб «шарақлатиб» ерга ташладим. Томошабинлар жойларидан сакраб кетишди: «ҲАЛО, ҲАЛО, ҲАЛО-О-ОЛ!» Ҳакам қўлимни баланд кўтараркан кўларимдан тирқираб ёш келди. Атиги бундан бир неча дақиқалар олдин Рустам полвонга тарафқашлик қилаётган ишқибозлар бутунлай мен томонга оғиб кетганди. Даврадан қичқим-да шартта машинага ўтириб, уйгача йиғлаб боргандим ўшанда. [Қодирнинг ҳиқоясидан].

Нормурод МУСОМОВ

АБДУҚОДИР ҚОЗОҒИСТОНДА БЎЛГАН МУСОБАҚАДА ЎЗБЕКИСТОНЛИК ПОЛВОНЛАР ДАВРАСИДА

ГАРРИ КАСПАРОВ:

Шахмат мухлислари мазкур спорт тури бўйича жаҳон чемпионлиги учун бўладиган навбатдаги беллашувни орзиқиб кутишмоқда. Бунинг бош сабаби тожга даъвогарларнинг муайян «авлод алмашуви»дир. «Ветеран» А. Карпов бу сафар саралаш мусобақаларида англиялик ёш шахматчи Н. Шортдан енгиллиб, Г. Каспаров билан «Аср баҳси»ни давом эттириш ҳуқуқидан маҳрум бўлди.

Гарри Каспаров яқинда «Труд» рўзномасининг муҳбири билан суҳбатда янги рақиб Н. Шорт билан бўладиган курашга жиддий тайёргарлик кўраётганини, бу жараёнга бир асабий ҳол — одамларнинг ҳали ўйин бошланмай туриб, Г. Каспаров яна чемпион бўлади, қабилдаги башоратлари ҳалақит бераётганини таъкидлайди.

Бу сафар чемпионнинг янги ҳарифи ҳақидаги мулоҳазалари хийла вазмин.

— Жаҳон чемпиони билан ҳамиша муносиб рақиб беллашиб келган. Найжел Шорт ҳақида ҳам шундай айтиш мумкин. У ўта тиришқоқ спортчи. Минтақаларо мусобақанинг сўнгги босқичида қора шахмат доналари билан ўйнаб, Михаил Гуревични мағлуб этди. Ваҳолонки, шахмат тожи учун курашни давом эттирувчи даъвогарлар қаторига қўшилиш учун М. Гуревичга сўнгги ўйинда, бор-йўғи, дуранга эришиш кифоя эди. Сўнгра у бирин-кетин ватандоши Жонатан-Спилмэн, Борис Гельфанд, Анатолий Карпов ва Ян Тиманин мағлубиятга учратди.

Шу ўринда чемпионнинг А. Карпов билан бўлган мусобақалардан олдинги шов-

шувли баёнотлари ёдга тушади. У, ҳатто, мазкур беллашувлар ҳақида «Чексиз олишув» деган китоб ҳам ёзди. Китобда муаллиф А. Карповни Жаҳон шахмат

кўлга ола билишини кўра-миз, — дейди у яна.

У баъзи муҳбирлардан фарқли ўлароқ, рақибни устидан енгил ғалаба қозонишини башорат қилгиси келмайди. А. Карповни енга олган шахматчи ҳар қандай мақтовга сазовор, деб ҳисоблайди. Н. Шорт гарчанд гуруҳ мусобақаларида унчалик му-

лик Василий Иванчук, беларуслик Борис Гелфанд, россиялик Анатолий Карпов ва Владимир Крамник, ҳиндистонлик Висванатхан ананд, Ақшлик Гата Камский ва ниҳоят англиялик Найжел Шортни қўшиш мумкин.

Г. Каспаров шахмат марказининг Ғарб томон силжиб бораётгани сабабларини

«ШАХМАТ МАРКАЗИ ҒАРБГА КЎЧМОҚДА»

федерациясининг президенти Мигель Компананес ва СССР Госкомспорта раҳбарияти билан тил бириктириб, ўзига қарши зимдан иғво уюштирганликда айблайди ва бу ҳақда мазкур китобда батафсил ҳикоя қилади: «Биз, — дейди у, — эҳтимол, ҳеч қачон бу тил бириктириш тафсилотларини билиб ололмасмиз. Лекин бу иғво Каспаровни «қутқариб қолиш» учун бўлмаганига ишончимиз комил». Чемпион бу иғвоси учун Карпов ва Компананесни «карпоманес» деб атайди. Шу билан тақдир қослаганда. Тождорнинг, янги рақиб ҳақидаги сўзларидан бол томади. Бу ўзига хос тактиками ёхуд рақибини ҳурмат қиладиган «жентелмен»нинг гапими, ҳозирча бир нарсга дейиш қийин.

— Найжел Шортнинг сўнгги ўйинларини таҳлил қилгудай бўлсак, унинг рақибларидан кўра кам хатога йўл қўйишини, сўнгги нафасгача кураша олишини, мағлубиятдан кейин тезда ўзини

ваффақият қозонмаган бўлса-да, жаҳон чемпиони билан бўладиган кураш олди-дан берилган ярим йиллик муддатни пашша қўриб ўтказмаслиги аниқ. Жаҳон чемпиони билан бўлган учрашувлари ҳақидаги статистик маълумотлар ўз фойдасига эмаслиги ҳам унга икки баробар масъулият юклайди. 1986 йилдан бери Г. Каспаров ва Н. Шорт ўн беш марта беллашибган. Шундан 10 ўйин дуранг билан тугаган.

Г. Каспаров, совет шахмат мактабининг ҳар жиҳатдан устунлиги тарихда қолиб кетди деган фикрда. Унинг бу гапларини даъвогарлар курашининг сўнгги босқичида фақат ғарблик шахматчилар иштирок этгани ҳам тасдиқлайди. Жаҳон чемпионлиги учун келгуси (бу йил Г. Шорт билан бўладиган беллашувдан сўнгги) курашларда шахмат тожи ўша спортчилардан бирортасига насиб этиши ҳам эҳтимолдан холи эмас. Бироқ ғолиблик учун асосий даъвогарлар сафига, чемпионнинг фикрича, Украина-

МДХ давлатлари, айниқса, Россиядаги иқтисодий қийинчиликлар билан боғлайди.

Бу сўзлар ҳали СССР парчаланмай туриб, А. Карпов билан беллашувларнинг бирида ўз столига Россиянинг ҳозирги байроғини тикиб ўйнаган «қайсар» чемпион зиммасига катта масъулият юклайди. Ўзига А. Карповдан мерос бўлиб қолган «ватанпарварлик» ҳисси уни то янги ғалабага эришгунча тинч қўймаслиги аниқ. Ушанда шахмат маркази Россиядан қўйиб кетган тақдирда ҳам чемпион россиялик бўлиб қолаверишига ақл бовар қилмайди, деган ақида унинг ғалабасига икки ҳисса улғуворлик бағишлайди. Мана бунини узоқни кўзлаш деса бўлади.

Фахриддин НИЗОМ

Бош муҳаррир:
Абдуҳошим
ИРИСБОН

ТАҲРИР
ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ
Жуманазар
БЕКНАЗАР
Дадаҳон
ЕҚУБОВ
Муҳаббат
ИБОДОВА
Тўлқин ҲАЙИТ
Юсуф ЗИЁД
(Бош муҳаррир
ўринбосари)
Ботир ЭРНАЗАР
(масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК
КЕНГАШИ:

Бахтиёр
ЭГАМБЕРДИЕВ
Қувондиқ
БЕРДИЕВ
Мейли
ИУЛДОШЕВ
Рўзимат
САФОВ
Абсалом
УСАНОВ
Урол
УЗБЕК
Асқар
АЛЛАБЕРДИЕВ
Абдумуталлиб
РИЗОҚУЛОВ

Таҳририят
келган хатларга
ёзма жавоб
қайтармайди.
Шунингдек,
фуқаролар
билан
ташқиётлар
ўртасида
воситачилик
ҳам қилмайди.

Газетамиздан
олинган
маълумотлар
«Оила ва
жамият»дан
деб кўрсатилиши
шарт.

Газетамиз
ҳомийлари —
Тошкентдаги
СЭВИЖ
тижорат жамияти,

Ғаллаорол
туманидаги
«Ғаллаорол»,
Муборак
туманидаги
«Хитой» давлат
хўжалиги,
Сирдарё
«Оқ олтин»

дон маҳсулотлари
корхонаси
МАНЗИЛИМИЗ:

700029,
Тошкент — 29
Намоёншар
хизмати.
1-бино.
Телефон:
39—43—95
Обуна
индекси 64654
Буюртма 91

Ўзбекистон
Республикаси
«ШАРҚ»
нашриёт —
матбаачилик
концерни
Тошкент шаҳри
41960 НУСХАДА
ЧОП ЭТИЛДИ

1 2 3 4 5 6

«ИШБИЛАРМОН» ЖУЖУҚЛАР

Илгари ёмғир ёғди дегунча Тошкент Давлат Аграр дорилфунуни олдидидаги йўлни сув қоплаб, енгил машиналар қаторасига сув ўртасида қолиб кетарди. Ўтган ҳафта тинимсиз жала қуйган бўлса-да, негадир бу гал қатнов тўхтамади. Бунга 14-15 ёшли болаларнинг «ишбилармонлиги» сабаб бўлди.

Машинангиз халқоб ўртасида тўхтаб қолди. Албатта, тиззагача сув кечиб тушишни истамйсиз. Шунда зум ўтмай халоскорлар ёнингизда пайдо бўлади. Хизмат ҳақини келишиб олгач. (150 сўйдан 300 сўмгача) улар сизни мошини-пошингиз билан нариги қирғоққа чиқариб қўйди, вассалом.

Болаларнинг баъзилари, ҳатто махсус кийимлар кийиб олишган. Айримлари ҳали етарли «капитал» тўпламаган, шекилли, туфлилари билан сув кечиб юришибди.

Дарвоқе, ёмғирли кунларда тақдир тақозоси билан шу йўлдан юриб қолсангиз, машинангиз салонига этик солиб олишни унутманг. Мабодо хотирангиз панд бериб, унутиб қолдирсангиз ҳам ғам чекманг. Замона зайлидан оқилона фойдаланаётган «ишбилармон» жуужуқлар мушкулнингизни осон қилгай. Ахир кексаларимиз ёмғир барака, деб бежиз айтишмаганда, А, лаббай?..

«СОФИНАМАН, ЙУЛЛАР ҚАРАЙМАН...»

Суратчи: Солиҳ ЗОИР

Иқром ҲАМРОХҲАЕВ

ТАЪБГА ТЕККАН МУСИҚА

Жаноб Фрийдлих оиласи янги қурилган уйдан хона олди. Янги уйларнинг кўпгина мактовга лойиқ хусусиятлари бор. Биринчидан, бундай уйларнинг барчасига лифт ўрнатилган, тепага чиқиш, пастга тушишда қийналиб ўтирмайсиз. Қолаверса марказий иситиш тизими, замонавий ошхона, чўмилиш хонаси... Эҳе, нимасини айтасиз. Фақат бир нарса салгина ғашингизга тегади, холос. У ҳам бўлса кўшни хонадонлар орасидаги деворнинг пивэ пўстидек юпқалиги... Сал қаттиқроқ йўталсангиз ёки хотин билан салгина ади-бадига борсангиз кўшнилари кўлоғи диккади.

Жаноб Фрийдлихнинг ўнг томонида жаноб Штил деган киши яшайди. Исмни жисмига мос (стилл дегани жимжитлик маъносини беради), бу киши бир ўзи жуда сокин ҳаёт кечиради. Чап томондаги кўшнилари хонадони ҳам пашша урса эшитилгудек тинч эди, аммо яқинда улар кўчиб кетишди. Уларнинг ўрнига жаноб Зийффрид Ваккер деган ҳарбий киши кўчиб келди. Келган кўниёқ унинг хонадонидан баланд овозда кўйилган ҳарбий парад марши эшитила бошлади. Мусиқа тугагач, бир лаҳза жимлик чўкди, кейин ҳаммаси бошдан бошланди. Бу ҳол ярим тунгача давом этди. Эртаси куни тонгдан, то жаноб Ваккер ишга кетгунга қадар Фрийдлихлар оиласи яна етти марта ўша мусиқани тинглашди. Кечкурун, жаноб Ваккер ишдан қайтиб келгач, то ухлагунча кўшнилари

яна ийгирма марта ҳарбий парад маршини тинглашга мажбур бўлишди. Кунлар эмас, ҳафталар шу алфозда ҳарбий парад марши садоларига кўмилиб ўтгач, бир куни жаноб Фрийдлихнинг сабр косаси тўлиб, жаноб Ваккернинг уйига бостириб кирди.

— Кўшни, бу мусиқангиз жонимизга тегди. Улар бўлсак ўлиб бўлдик. Илтимос шу пластинкангизни ва граммофонингизни бировга сотиб юборинг. Мукофотиға мен ҳам юз марка бераман.

Жаноб Ваккер нима дейишини билмай, бир лаҳза жимиб қолди. Ахир ён кўшни жон кўшни деганлар, кўшнингиз билан ораларингиздан ола мушқ ўтиб юрса яхшими? Эртасига кечкурун жаноб Ваккер юзларидан нур таралиб жаноб Фрийдлихнинг хонадонига кириб келди.

— Кўшни, илтимосингиз бажарилди. Пластинкани ҳам, граммофонини ҳам сотиб юбордим.

Жаноб Фрийдлих уни ўтиришга таклиф этиб, кўлига юз марка тутқазди. — Бир лаҳза ўтиринг, кўшнингиз, бундай яхши иш шарафига юзта-юзта отмасак бўлмайди.

Жаноб Фрийдлих иккита бўлур қадаҳга май қуйиб, бирини жаноб Ваккерга узатди. Улар қадаҳларни уриштиришди, аммо қадаҳ садолари ўнг томондаги жаноб Штилинг хонадонидан келадиган ҳарбий парад марши садоларига кўмилиб, эшитилмай қолди...

— Тўравойнинг бир валакисаланг ўғли бўларди, олим бўп қолганмиши? «Ўғлим илмий иш ёзиб, олим деган от олди» деб мактанди. Тавба! Тўхта банзи: — 22 ёшга тўлса ҳисоб, аҳмоққаям ақл тиши чиқади, — деб юргувчиди. Бундан чиқди, илмий иш ҳам ақл тишга ўхшаган нарса десангчи!

— Дунёда сендан ўтадиган донишманд йўғ-у, шунча билимни қайдан олдинг? — деб сўрашганда, Сукрот, — Ақлни аҳмоқдан ўргандим деган экан.

— Бай-бай-бай! Ана гап, мана гап! Ия, менга қара Маматғози, бу Сукрот деганлари Маркс-Энгелсдан олдинроқ ўтган шекилли-ю, а?

— Агар итим сенга ўхшаб қийшангласа, аллақачон думини кесардим, билдингми? Ҳе сендақа лаганбардор ёзувчидан ўргалдим!

Анвар ЭМИН

Ҳакам даъвогардан сўради:

— Айтинг-чи, машинангизни шу киши ўғирлаганига ишончингиз комилми?

— Жаноб ҳакам — деди даъвогар, — бу киши ёллаган оқловчининг гапларидан кейин менда умуман машина бўлганлигига ҳам шубҳаланиб қолдим.

Қуролларни тозалаш пайтида зобит ёш жангчидан сўради:

— Жангчи Майер, қуролларни тозалаш пайтида жанг-

за ўйлаб турган кетишга чоғланди.

— Нима, нархи баланд эканми? — сўради меҳмонхона эгаси.

— Йўқ, меҳмонхонангиз жуда паст экан.

— Нега бизда аёллар футбол ўйнашмайди-а?

— Чунки, бир хил кийимда майдонга чиқишга рози бўладиган ўн битта аёлни топиш жуда мушкул-да.

ЛАТИФАЛАР

(ОЛМОН ЛАТИФАЛАРИ)

чи биринчи навбатда нимага эътибор бериши керак?

— Қуролнинг ҳисоб рақамига, — деди жангчи ҳозиржавоблик билан.

— Нега энди ҳисоб рақамига?

— Адашиб бировнинг милтигини тозалаб қўймаслик учун!

Бир габроволик тунаш учун меҳмонхонага келди.

— Бир кеча тунаб кетиш қанча туради? — сўради у.

— Биринчи қаватда ётсангиз ўн лев тўлайсиз. Иккинчи қаватдаги хоналар саккиз лев туради. Учинчи қаватда турадиганлар бир кечага олти лев тўлашади, тўртинчи қаватдашлар эса тўрт лев беришади. Габроволик бир лаҳ-

Юрген Фритцни кинохона ёнида учратди.

— Фритц, нима, бу фильмни яна кўрмоқчимисан? Ахир кечанинг ўзидан уч марта томоша қилдинг-ку.

— Буғун ҳам кўрай, эҳтимол бугун банк ўгриси қўлга тушар...

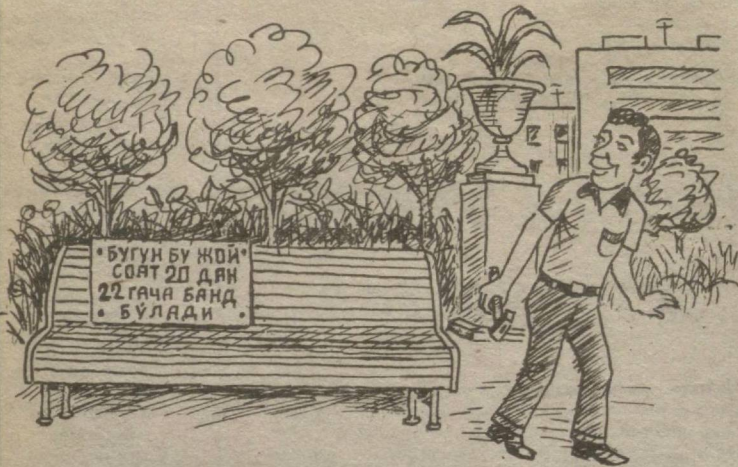
— Жаноб доктор, ёрдам беринг, эримнинг ахволи чатоқ.

— Ҳўш, унга нима бўлган?

— У ҳар куни икки марта машинасини ювгани кетади.

— Бўнинг нимаси ёмон, эрингиз тозаланик севадиган киши экан, хоним.

— Тозаликни севгани яхшику-я, аммо биз ҳали машина сотиб олганимиз йўқ-да.

Муаллиф: А. ҲАКИМОВ

Жаноб Вернер тижорат сафарига чиқди. У фирмасининг ишларини тартибга келтириш учун бир мунча вақт Мюнхендаги меҳмонхоналардан бирида яшаши керак эди. Ичмаган кунлари у жуда батартиб бўлса-да, салгина отиб олган ҳамма нарсани эсдан чиқаради, тартиб-ҳонданнинг ғирт душманига айланади. Кўйлаги хонанинг бир бурчагига улоқтирилса, бўйинбоғи иккинчи тарафга отилади. Туфлисини кўл билан ечиб ўтирмайди, оёғини шундай силтайдикки, туфли бечора оёқдан учиб чиқиб, хона деворига урилмаса, ҳисобмас. Кийимларини ҳар тарафга сочиб, ўзини тўшакка ташлашни шунчалар яхши кўрадики, асти қўйверасиз. Тижорат сафари пайтида ҳар куни кечкурун икки-уч пивёла май сипколади, бу унга одат бўлиб қолган. Бироқ меҳмонхона деган жойда киши ёлғиз ўзи яшамайди-да. Жаноб Вернер Мюнхенга келганининг

ТАРКИ ОДАТ АМРИ МАҲОЛ

еттинчи куни кечкурун кўшниси меҳмонхона директориға шикоят қилиб борди.

— Бу нима деган гап, жаноб директор? Мана, етти кундан бери тинчлик йўқ. Кўшним ҳар куни кечкурун маст-аласт кириб келади. Кийимларини ҳар тарафга отиб менга тинчлик бермайди. Айниқса, туфлиси тарақлаб ўрта деворга урилганда ўрнимдан сапчиб туриб кетаман. Ҳозир ҳам хонасида улоқ ўйин қилаёпти. Бирор чо-

ра кўрмасангиз бўлмайди, ҳеч бўлмаса чеккароқ хонага кўчиринг.

Директор жаноб Вернерни кўчириш учун бошқа хона йўқлигини рўқач қилиб, эрталаб у билан гаплашиб кўйишни ваъда қилди.

Дарҳақиқат, эртаси куни тонгда директор жаноб Вернернинг хонасига кириб роса танбех берди. «Кўшнилари тинчлик бермасангиз, меҳмонхонадан қичариб юбораман», деб дағдаға қилди. Жаноб Вернер ҳам ўз навбатида минг бор кечирим сўраб, «Бу иш қайта такрорланмайди» деб сўз бер-

ди. Аммо «тарки одат амри маҳол» деган мақол топиб айтилган экан. Шу иш куни тугагач анча-мунча отиб олган жаноб Вернер кайфи тарақ ҳолда хонасига келиб, шляпасини дераза томонга олди. Костюм бир тарафга, кўйлак иккинчи тарафга учди. Портфели кийим жовони устига иргитилди. Ўнг оёғини бир силтаган эди, туфлиси шикоятчи кўшни яшайдиган тарафдаги деворга тарақлаб урилди. Шовқиндан жаноб Вернернинг кайфи тарқаб, эрталаб директорга берган ваъдаси эсга тушди. Чап оёқдаги туфлисини секингина ечиб, ўзини тўшакка урди. Ўн минутлардан кейин эшиги тақиллади.

— Ким у! — сўради жаноб Вернер. — Мен, кўшнингизман. Туфлининг иккинчи пойини қачон деворга улоқтирасиз?..

Олмон тилидан Йўлдош ПАРДА таржималари